

The juncture-nexus relations of continuous SVC in Persian language

Azadeh Sokhan-Afarin¹, Vali Rezai^{2*}

Introduction

In many languages of the world, several verbs act together as a unit, forming a single predicate. This set of verbs is known as a “serial verb construction”. SVC is divided into two categories according to its constituent verbs: symmetrical and asymmetrical. In an asymmetrical SVC, one verb is selected from a closed grammatical and semantic class paired with another verb from an open class. Among asymmetrical SVCs, stage or phase constructions represent a specific subtype that encodes different temporal stages of an event or action, with continuous SVCs constituting a particular kind of such phase constructions. In Persian, the verb "dâštan" ‘to have’ forms a complex predicate with the main verb, and in addition to being used to form a continuous grammatical aspect, it also expresses a continuous lexical aspect, especially when the main verb is of the continuous type, in which case we will witness a continuous lexical aspect. In the present study, in order to investigate the continuous aspect of a continuous verb in Persian, based on the exemplary criteria for recognizing the continuous construction from the perspective of Aichenvald (2018) and within the framework of the role and reference grammar of Van Valin (2005), data were collected from Najafi's Persian vernacular dictionary, websites, and other research works.

Review of Literature

Sadeghi and Arzhang (1979) conceptualize “aspect” as characterizing verbal action in terms of beginning, termination, or progression. Jahanpanah-Tehrani (1984) notes that the Persian verb “dâštan” expresses continuous aspect when paired with progressive verbs. Mahoutian (1999) establishes a grammatical-semantic typology of aspect, while Ahmadi-Givi (1981) and Ahmadi-Givi and Anvari (1983) analyze Persian continuous tenses (present and past) as constructions combining “dâštan”

1. Ph.D. in General Linguistics, Department of Linguistics, Faculty of Foreign Languages, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

2. Associate Professor of linguistics, Department of Linguistics, Faculty of Foreign Languages, University of Isfahan, Isfahan, Iran*.

with activity verbs (e.g., "to study", "to play") to denote progressive actions or states. Gulfam (2006) suggests a binary classification of aspectual encoding: lexical vs. grammatical, a distinction elaborated by Rezaei (2012a, 2012b), who identifies three functions of "dâštan" and differentiates lexically-determined aspect from grammatically-marked one. Mousavi (2009) characterizes Persian continuous constructions as encoding imperfect aspect, whereas Farshidvard (2012) categorizes verbal features into five groups based on temporal properties (initiation, duration, completion, etc.). Furthermore, Rezaei (2015) and Anousheh (2018) analyze these continuous constructions as instantiating serial verb constructions. The present study aims to investigate the continuous aspect within the framework of Role and Reference Grammar (RRG).

Method

In order for determining the appearance of the sequential verb structure as one of the complex structures of the language, in addition to examining the type of action of the main verb, these questions are raised: what units the serial structure is composed of and what is the relationship between its constituent units. According to the layered structure of the clause (LSC), the core, the center, and the clause are the constituent units of complex sentences, and the relationship between these units is illustrated within the framework of the universal juncture-nexus model. Juncture includes the types of the core, center and clause. A nuclear juncture is made up of several nuclei, a central juncture is the result of the combination of several centers, and each center may be complex and include a nuclear juncture, a clause juncture is made up of several clauses, and each clause may be completely independent of the other clauses (Van Valin and Lapola, 1997: 442-448). The syntactic relationship between the internal units of complex structures is called a nexus relation, which includes three levels of coordination, subordination, and co-subordination. In complex predicates, the closer the semantic connection between two verb structures is, the stronger the syntactic relationship they have, and the weaker the semantic connection, the weaker the syntactic relationship.

Discussion

In the examples, "u dârad dars mi-xânad" 'S/He is studying' and "dâštand mi-gereftand mi-xâbidand" 'They were taking sleeping', the verb "dâštan" expresses a progressive aspect for the unit, considering the basic concept of continuity of the next verb. In all examples, "that" comes before the verb "dâštan" and it does not come between two verb parts, so its domain is the entire structure, which indicates a single predicate. Moreover, the verb "dâštan" always encodes the progressive aspect for the entire structure, considering the concept of continuity of the next verb. Serial verb constructions (SVCs) exhibit a single intonational contour when the constituent verbs are contiguous and no intervening subject separates them, in contrast when non-contiguous, the constituent verbs no longer share this single

intonational pattern and instead show distinct prosodic features. The components of a serial verb construction must have the same tense, aspect, mood and polarity. Similarly, based on the data, the verb “dâştan” has the same tense, aspect, mood as the main verb. For example, in the sentence “dârad dars mi-xânad” ‘He is studying’, both verbs convey the present tense and, in this sentence, “dâstand mi-gereftand mi-xâbidand” ‘They were sleeping’, both verbs contain the past tense. Both examples include the same person and number and the second verb expresses a continuous aspect for the entire construction. According to the data, the verb “dâştan” with the main verb codifies a single event and has at least one shared argument (the syntactic subject). In the example “dârad dars mi-xânad” ‘he is studying’, ‘he’ is the subject between the two verbs, “to have” and “to study”. Both verbs match the preferred syntactic subject in terms of person and number and have nuclear juncture. Also, the verb “to have” is not a predicate, but a modifier that is represented in the projective of the operator. In the same way, the verb “to study” which is an action verb, conveys a progressive aspect. As a result, this construction has a nuclear subordination nexus-juncture relation.

Conclusion

The findings of this study support the analysis that the combination of the light verb “dâştan” ‘to have’ with a main verb constitutes a type of progressive serial verb construction (SVC). In this construction, the initial verb (*dâştan*) contributes aspectual features to the main verb. Within the Role and Reference Grammar (RRG) framework and based on empirical analysis, the progressive aspect is indicated to be expressed through a complex predicate including two (or three) verbs that jointly encode a single event. Consequently, the continuous aspect construction in Persian illustrates two distinct juncture-nexus relations within the RRG framework: a. nuclear subordination and b. nuclear co-subordination.

References

- Abolhasani Chime, z. (2004). Aspectual verbs in Persian. *University of Allameh Tabatabai*, 25-32.
- Ahmadi Givi, H. (2001). *Historical Grammar of verb* (Vols. 1,2). tehran: Ghatreh.
- Amiri, M. (2021). Aspect in Persian based on Functional Discourse Grammar. *Language & Linguistics*, 17(33), 195-240.
- Anoushe, M. (2019). Serial verb construction in Persian: A Minimalist Approach. *Journal of reserch in linguistics*, 11(1), 73-91.
- Davari, S., & Naghzguy Kohan, M. (2017). *Auxiliary verbs in Persian: Grammaticalization*. Tehran: WEbsite Taaghche.
- Farshidvard, K. (2012). *Historical Grammar of Persian*. Tehran: Zavvar.
- Golfam, A. (2007). *Principles of Grammar*. Tehran: Samt.
- Mahootian, S. (2001). *Persian Descriptive Grammars*. Samaei, Mahdi,. Tehran: Markez.

- Mousavi, S. (2011). *An Analysis of Serial Verb Constructions (SVCs) in Persian*, M.A. Thesis. Isfahan: University of Isfahan.
- Naghzguy Kohan, M. (2011). Modal Verbs and the Concept of Exponence. *Adab Pazhuhi*, 4(14), 93-10.
- Najafi, A. (2008). *A Popular Persian Dictionary*. Tehran: Niloofar.
- Rasekh Mahand, M. (2014). The emergence of double verbs in Persian. *Comparative Linguistic Research*, 4(7), 69-95.
- Rezai, V. (2012). The Progressive Aspect and Its Manifestation in Contemporary Persian. *Literary Arts*, 4(1), 79-92.
- Rezai, V. (2013). A syntactic and semantic investigation of static verbs in Persian. *Journal of Linguistics & Khorasan Dialects*, 4(7), 23-38.
- Rezai, V. (2015). Serial or double verb . *Mashhad Linguistics Confrence*.
- Rezai, V. (2016). A Typological Prorotype Approach to Infinitives, Verbal Nouns and HACsele Masdar. *Journal of Research in Llinguistics*, 8(1), 1-16.

رابطه الحاق-پیوند افعال متوالی تداومی زبان فارسی

آزاده سخن‌آفرین^۱

والی رضایی^{*۲}

مقاله پژوهشی

چکیده

در زبان فارسی ترکیب فعل معین به همراه فعل اصلی رویداد واحدی را بیان می‌کند و ارتباط تنگاتنگی بین این افعال وجود دارد که از لحاظ ساختاری مشابه ساخت فعل متوالی نامتقارن رفتار می‌کند. ساخت فعل متوالی نمودی یکی از انواع ساخت فعل متوالی نامتقارن است که دارای نمود آغازی، تداومی و پایانی است. بررسی نمود تداومی ساخت فعل متوالی زبان فارسی و تعیین رابطه الحاق-پیوند این ساخت در چارچوب دستور نقش و ارجاع از اهداف پژوهش حاضر است. برای دستیابی به هدف پژوهش، محمول‌های پیچیده متشکل از فعل معین «داشتن» و فعل اصلی که بیانگر نمود تداومی هستند مبنای انتخاب داده‌ها قرار گرفتند. داده‌ها ابتدا براساس معیارهای سرنمونی افعال متوالی آخنوالد مورد بررسی قرار گرفتند سپس در چارچوب دستور نقش و ارجاع توصیف و تبیین شدند. یافته‌ها نشان می‌دهد که ساخت متوالی نمود تداومی در زبان فارسی دارای دو نوع رابطه الحاق-پیوند هم‌وابستگی هسته‌ای و ناهمپایگی هسته‌ای است.

کلیدواژه‌ها: ساخت فعل متوالی نامتقارن، نمود تداومی، دستور نقش و ارجاع، رابطه الحاق-پیوند.

✉ azadehsokhan@gmail.com

✉ valirezai66@yahoo.com

۱- دانشجوی دکتری زبان‌شناسی دانشگاه اصفهان

۲- دانشیار زبان‌شناسی دانشگاه اصفهان (نویسنده مسئول)

۱- مقدمه

در بسیاری از زبان‌های دنیا چند فعل با یکدیگر به عنوان یک واحد عمل می‌کنند، آنها محمولی واحد را تشکیل می‌دهند که نشانگر آشکار همپایگی و ناهمپایگی ندارند. این مجموعه از افعال به عنوان «ساخت افعال متوالی» (Serial Verb Construction) شناخته می‌شوند. افعال متوالی آنچه را که بتوان به عنوان یک رویداد واحد مفهوم‌سازی کرد، توصیف می‌کنند، آنها اغلب طوری تلفظ می‌شوند که گویی یک کلمه هستند. افعال متوالی به اشتراک فاعل و مفعول گرایش دارند. آنها فقط یک زمان، نمود و وجه دارند یعنی یک بخش نمی‌تواند به زمان گذشته اشاره کند و بخش دیگر به زمان حال، اجزاء افعال متوالی را نمی‌توان جدا از کل ساختار منفی یا سؤالی کرد. افعال متوالی ابزاری قدرتمند برای نمایش دقیق جنبه‌های مختلف رویدادی واحد هستند. آنها اغلب معنای دستوری نمود، جهت یا سبب را بیان می‌کنند (آیخنوالد: ۲۰۱۸، ۱). از دیدگاه آیخنوالد (۲۰۱۸: ۴) ساخت افعال متوالی دارای شش ویژگی هستند: (۱) تک محمولی، (۲) تک بندی، (۳) آهنگی واحد، (۴) زمان، نمود، وجه و ارزش قطبیت یکسان، (۵) تک رویدادی، (۶) داشتن حداقل یک موضوع مشترک. باتوجه به ویژگی اول و دوم، ساخت افعال متوالی حاصل ترکیب چند فعل است که محمولی واحد را تشکیل می‌دهند و تک بندی هستند، براساس ویژگی سوم تنها افعال همجوار دارای آهنگ واحدی هستند و این ویژگی در مورد افعال غیرهمجوار کاربردی ندارد، براساس ویژگی چهارم یک بخش نمی‌تواند به زمان گذشته اشاره کند و بخش دیگر به زمان حال، اجزاء افعال متوالی را نمی‌توان جدا از کل ساختار منفی یا سؤالی کرد، ویژگی پنجم بیانگر تجزیه‌ناپذیر بودن ساخت است بدین معنا که بازنویسی یک فعل متوالی با دو بند ممکن است منجر به یک جمله نادرستی یا از لحاظ معنایی عجیب و غریب شود، حتی اگر فعل متوالی را بتوان به صورت دو بند بازنویسی کرد همیشه اختلاف معنایی و کاربردی وجود دارد. ساخت فعل متوالی در مثال (۱) از زبان تابا رویدادی را توصیف می‌کند که مرگ خوک «پیامد مستقیم و فوری گاز گرفتن خوک» است:

- 1) n=babas welik n=mot do Taba: a serial verb
3sg=bite pig 3sg=die REAL
'It bit the pig dead' (bite-die)
- 2) n=babas welik n=ha-mot i Taba: coordinated clauses
3sg=bite pig 3sg=CAUS-die 3sg
'It bit the pig and killed it'

افعال مثال (۱) در مثال (۲) به صورت محمول همپایه اتفاق افتادند اما معنای کاملاً متفاوتی دارند در مثال (۲) زمان قابل توجهی بین «گاز گرفتن» و «مرگ خوک بر اثر خونریزی» وجود دارد یعنی مرگ خوک می‌تواند پیامد غیرمستقیم گازگرفتن باشد یا نباشد. اما در مثال (۱) بین «گاز گرفتن» و «مردن» ارتباط تنگاتنگی وجود دارد (آیخنوالد، ۲۰۱۸: ۲۵).

ساخت متوالی با توجه به افعال تشکیل دهنده آن به دو دسته متقارن و نامتقارن تقسیم می‌شود. در ساخت فعل متوالی نامتقارن (asymmetrical SVC) یک فعل از طبقه بسته دستوری و معنایی و یک فعل از طبقه باز انتخاب می‌شود. ساخت نمودی یا مرحله‌ای که بیانگر مراحل مختلف یک رویداد یا کنش است، یکی از انواع ساخت متوالی نامتقارن است و ساخت فعل متوالی تداومی (continuous SVC) یکی از انواع ساخت متوالی نمودی است.

مقوله دستوری نمود مورد توجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفته است و تعاریف گوناگونی آن مطرح شده است. کامری (۱۹۷۶: ۳-۳۵) نمود را «زمان درونی موقعیت» (situation-internal time) می‌داند و از دیدگاه وی نمود تداومی یکی از انواع نمود ناقص است. از دیدگاه دیک (۱۹۹۷: ۲۲۱) نمود مرحله‌ای (Phasal aspect) مراحل گسترش «وضعیت امر» (state of affairs) را براساس آغاز، ادامه و پایان آن مشخص می‌کند طبق اظهارات وی نمود دارای چهار نوع آغازی (ingressive)، استمرار، تداومی و پایانی (egressive) است که هر یک از آنها به پویایی درونی وضعیت امر مربوط می‌شوند بر این اساس نمود تداومی یکی از انواع نمود مرحله‌ای است که مرحله گسترش وضعیت امر را براساس تداوم آن نشان می‌دهد و ارزش نمود مرحله‌ای به صورت پیوستار زیر است:

شکل ۱: گسترش مراحل وضعیت امر (دیک، ۱۹۹۷: ۲۲۵)

باتوجه به شکل (۱) وضعیت امر در مرحله (۱) شروع می‌شود، در مرحله (۲) ادامه پیدا می‌کند و در مرحله (۳) پایان می‌یابد. تمایز نمودی مرتبط با گسترش درونی وضعیت امر در مثال‌های (a, b, c, d^۳) قابل مشاهده است:

3) a. Ingressive	'John started crying'
b. Progressive	'John was crying'
c. Continuous	'John continued crying'
d. Egressive	'John stopped crying'

بنابراین نمود مرحله‌ای دارای مؤلفه زمان است اما این مؤلفه به گسترش درونی وضعیت امر مرتبط است نه قرارگرفتن وضعیت امر در نمودار زمانی. نمودهای مرحله‌ای، ناقص و کامل به طور عمده به پویایی درونی وضعیت امر مرتبط است و آنها را نمودهای درونی می‌نامند.

از دیدگاه اسمیت (۱۹۹۷: ۱-۳) نمود قلمروی معنایی ساختار زمانی موقعیت‌ها و بازنمایی آنهاست و دارای دو نوع است: ۱- نمود دیداری (viewpoint aspect) یا همان دستوری، ۲- نمود شرایطی

(situation aspect) یا همان واژگانی، نمود دستوری جنبه زمانی جمله را نشان می‌دهد و نمود واژگانی به مقوله معینی از یک رویداد یا کنش تعلق دارد و براساس نوع عمل تعیین می‌شود، وی نوع عمل را به پنج گروه ایستا (state)، کنشی (activity)، پایا (accomplishment)، تک وقوعی (semelfactive) و لحظه‌ای (achievement) تقسیم می‌کند که از لحاظ ویژگی‌های زمانی پویایی (dynamism)، تداومی (durativity) و غایت‌مندی (telicity) از یکدیگر متفاوتند. از دیدگاه سعید (۲۰۰۳: ۱۲۶) نمود می‌تواند کامل، ناقص، لحظه‌ای، تداومی و تکراری بودن رویداد را بیان کند. طبق اظهارات کلین-هتز (۲۰۰۶: ۱۱۶) در مثال (۴) از زبان خوا، از ترکیب فعل اصلی به همراه فعل‌های ناگذاری 'stand/stay' به‌عنوان فعل فرعی در جایگاه دوم، ساخت فعل متوالی ایجاد می‌شود که بیانگر نمود تداومی است:

4) xamá [thám` à lgàrá-ná tɕ'-ɕ'-tè]
 3sgM letter OBJ write-II stay-I-PRES
 He is writing a letter

از دیدگاه وان هوت (۲۰۱۶: ۵۸۷-۵۸۸) نمود دارای دو نوع واژگانی یا «نمود درونی» (inner aspect) و نمود دستوری یا «نمود بیرونی» (outer aspect) است. فرد (۲۰۱۷: ۱۰) نمود را بیانگر آغازی، تکراری، کامل، تداومی و لحظه‌ای بودن رویداد می‌داند. نولان (۲۰۱۷: ۳۴) بر این باور است که افعال مرحله‌ای آغاز، ادامه و پایان یک رویداد را نشان می‌دهد.

در زبان فارسی فعل «داشتن» به همراه فعل اصلی تشکیل محمولی پیچیده را می‌دهد که براساس زمان دستوری «ماضی مستمر» و «مضارع مستمر» نامیده می‌شود. فعل «داشتن» علاوه بر این که برای ساختن نمود دستوری استمراری کاربرد دارد بیانگر نمود واژگانی تداومی نیز هست به ویژه زمانی که فعل اصلی از نوع تداومی باشد در این صورت شاهد نمود تداومی خواهیم بود. موضوع نمود تداومی در آثار پژوهشگرانی مانند طالقانی (۲۰۰۶، ۲۰۰۸)، گیوی (۱۳۸۰)، احمدی و گیوی (۱۳۸۲)، ماهوتیان (۱۳۷۸)، ابوالحسنی چیمه (۱۳۹۰)، رضایی (۱۳۹۱ ب)، انوشه (۱۳۹۷)، ضیاءمجیدی (۱۳۹۷) و رضایی و مکارمی (۱۴۰۰) به چشم می‌خورد. اما تاکنون پژوهشی در مورد نمود تداومی فعل متوالی زبان فارسی براساس دستور نقش و ارجاع صورت نگرفته است. لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر برای بررسی نمود تداومی فعل متوالی در زبان فارسی براساس معیارهای سرنمونی تشخیص ساخت متوالی از دیدگاه آخنوالد (۲۰۱۸) و در چارچوب دستور نقش و ارجاع ون ولین (۲۰۰۵)، داده‌ها از فرهنگ فارسی عامیانه نجفی، سایت‌ها و سایر آثار پژوهشی گردآوری شده است.

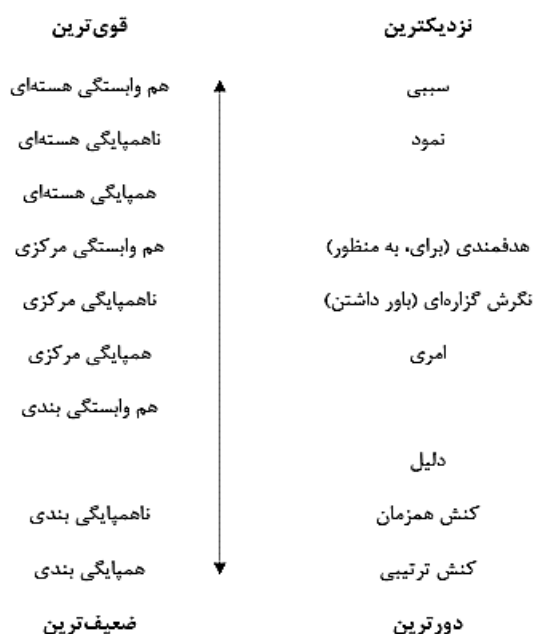
۲- پیشینه پژوهش

صادقی و ارزنگ (۱۳۵۸) نمود را نحوه انجام گرفتن فعل از نظر شروع و پایان یا استمرار و در جریان بودن آن می‌دانند و معتقدند که زبان فارسی دارای دو نمود ساده و مستمر است در نمود ساده به انجام کاری اشاره دارد که به‌طور عادی صورت می‌گیرد و نمود مستمر دلالت بر عملی دارد که در حال انجام شدن در زمان حال و گذشته دارد و شامل ماضی و مضارع مستمر است. بنابر اظهارات جهان‌پناه تهرانی (۱۳۶۳) در زبان فارسی فعل «داشتن» در صورتی که فعل بعدی آن تداومی باشد، بیانگر نمود تداومی است. ماهوتیان (۱۳۷۸) نمود را از لحاظ دستوری و معنایی به انواع مختلفی تقسیم کرده است و این باور است که نمود دستوری دارای دو نوع کامل و ناقص است و نمود معنایی دارای انواع عادی، آغازی، پایانی، مکرر، منقطع، لحظه‌ای، تداومی و همزمان هستند. از دیدگاه احمدی گیوی (۱۳۸۰) و احمدی گیوی و انوری (۱۳۸۲) ساخت مضارع مستمر و ماضی مستمر متشکل از فعل‌های تداومی، کنش یا حالت در حال وقوع فعل را نشان می‌دهند که از ترکیب فعل «داشتن» به همراه فعل تداومی ساخته شده‌اند. فعل‌های تداومی مانند: «تحصیل کردن، بازی کردن» تداوم کنش یا رویداد را بیان می‌کنند. از دیدگاه گلفام (۱۳۸۵) نمود به دو دسته واژگانی و دستوری تقسیم می‌شود که نمود دستوری کامل یا ناقص است و نمود واژگانی لحظه‌ای یا تداومی است. موسوی (۱۳۸۹) ساخت استمراری در زبان فارسی را در دسته افعال متوالی قرار داد و طبق اظهارات وی این ساخت بیانگر نمود ناقص تداومی است. فرشیدورد (۱۳۹۱) ویژگی‌های فعل را از لحاظ دلالت بر آغاز، دوام، پایان، کمال، نقش و ارتباط با زمانی معین را نمود نامید و آن را به پنج گروه مبهم یا مطلق، استمراری یا ناتمام، کامل، نیمه‌کامل و آغازی تقسیم کرد. رضایی (۱۳۹۱) به سه کاربرد فعل معین «داشتن» در زبان فارسی معاصر اشاره می‌کند و یکی از کاربردهای این فعل را، بیان نمود استمراری می‌داند که ریشه در معنای آن دارد. از دیدگاه رضایی (۱۳۹۱) الف و ب) نمود واژگانی براساس معنای واژگانی فعل تعیین می‌شود و نمود دستوری دارای نشانه‌ی تصریفی است. رضایی (۱۳۹۴) ساخت استمراری را یکی از انواع ساخت فعل متوالی می‌داند. از دیدگاه انوشه (۱۳۹۷) ساخت ماضی و مضارع مستمر در زبان فارسی دارای ساخت فعل متوالی هستند. در پژوهش حاضر نمود تداومی در چارچوب دستور نقش و ارجاع بررسی می‌شود.

۳- دستور نقش و ارجاع

در دستور نقش و ارجاع، افعال بر اساس نوع عمل به شش گروه «ایستا، کنشی، پایا، لحظه‌ای، تک-وقوعی و پایا-کنشی» تقسیم می‌شوند و از این گروه افعالی که تحقق آنها مستلزم گذر زمان است، تداومی هستند. برای تعیین نمود ساخت فعل متوالی به‌عنوان یکی از ساخت‌های پیچیده زبان، علاوه بر بررسی نوع عمل فعل اصلی، این پرسش‌ها مطرح می‌شود که ساخت متوالی از چه واحدهایی تشکیل

شده است و چه ارتباطی بین واحدهای سازنده آن وجود دارد. براساس ساختار لایه‌ای بند (LSC)، هسته، مرکز و بند واحدهای سازنده جملات پیچیده هستند و ارتباط بین این واحدها در چارچوب الگوی جهانی الحاق پیوند (junction-nexus) نشان داده می‌شود. الحاق شامل انواع هسته‌ای، مرکزی و بندی است. الحاق هسته‌ای از چندین هسته ساخته شده است، الحاق مرکزی حاصل ترکیب چند مرکز است و هر مرکز ممکن است پیچیده باشد و الحاق هسته‌ای را در بر بگیرد، الحاق بندی از چند بند تشکیل شده است و هر بندی ممکن است کاملاً مستقل از بند دیگر باشد (ون ولین و لاپولا، ۱۹۹۷: ۴۴۲-۴۴۸). رابطه نحوی بین واحدهای درونی ساخت‌های پیچیده، رابطه پیوندی (nexus relation) نامیده می‌شود که شامل سه سطح همپایگی (coordination)، ناهمپایگی (subordination) و هموابستگی (co-subordination) است. از ترکیب رابطه پیوندی و الحاقی، نه رابطه الحاق-پیوند (هموابستگی هسته‌ای، ناهمپایگی هسته‌ای، همپایگی هسته‌ای، هموابستگی مرکزی، ناهمپایگی مرکزی، همپایگی مرکزی، هموابستگی بندی، ناهمپایگی بندی و همپایگی بندی) در دستور نقش و ارجاع ایجاد می‌شود (ون ولین، ۲۰۰۵: ۱۸۸-۱۹۱). در محمول‌های پیچیده هر چقدر ارتباط معنایی بین دو سازه فعلی نزدیک‌تر باشد رابطه نحوی مستحکم‌تری دارند و هر چقدر از ارتباط معنایی کاسته شود رابطه نحوی نیز ضعیف‌تر خواهد شد باتوجه به نمودار (۲) ساخت نمودی (مرحله‌ای) در بالای این سلسله مراتب قرار دارد که دلیلی بر رابطه مستحکم معنایی و نحوی بین اجزاء ساخت متوالی نمودی است:

شکل ۲: سلسله مراتب روابط معنایی میان بندی (پیوی: ۲۰۱۰، ۲۴۶)

در مثال (۵) از زبان تابا، موضوع بین دو محمول مشترک است به‌علاوه 'hu' نشانگر نمود تداومی است که قلمروی آن هر دو هسته است و از آنجایی که نمود یکی از عملگرهای سطح هسته است بنابراین این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند هم‌وابستگی هسته‌ای است (پیوی، ۲۰۱۰: ۲۳۷):

5) Ncopang nmul hu.

n=sopang n=mulhu

3_{SG}=descend 3_{SG}=return CONT

'S/he's still coming back down (descending and returning simultaneously).'

۴- تحلیل داده‌ها

نمود تداومی که ادامه کنش یا رویدادی را توصیف می‌کند مطابق شکل (۲) یکی از انواع روابط معنایی مرحله‌ای است که در پژوهش حاضر بررسی می‌شود. فعل «داشتن» با توجه به نوع فعل بعدی می‌تواند بیانگر نمود تداومی باشد که در ساخت پیچیده بسیار متداول است و نقش فعل نمودی را دارد. در تمامی مثال‌های (۶) تا (۱۴) فعل‌های «درس خواندن، قدم زدن، خوابیدن، آب‌تنی کردن، بازی کردن، دویدن، خواندن و نوشتن» تغییر حالتی را توصیف می‌کنند که در گذر زمان رخ می‌دهند و لحظه‌ای نیستند. در ادامه داده‌ها براساس شش ویژگی سرنمونی فعل متوالی آخنوالد تحلیل می‌شوند که به منظور اجتناب از تکرار برای هر کدام از ویژگی‌های شش‌گانه یک یا دو مورد به‌عنوان نمونه شاهد مطرح می‌شود. ساخت‌های بیانگر نمود تداومی به‌صورت پررنگ نوشته شده است:

(۶) او دارد درس می‌خواند (احمدی گیوی، ۱۳۸۰)

(۷) داشتیم توی خیابون نادری قدم می‌زدیم (بازنشسته، ۲۹۴)

(۸) داشتند می‌گرفتند می‌خوابیدند (انوشه، ۱۳۹۷)

(۹) قناری زرده دارد توی کاسه آب‌تنی می‌کند (دخیل بر پنجره، ۵۹)

(۱۰) در حیاط منزل آنها داشتیم بازی می‌کردیم (پایگاه‌دادگان زبان فارسی، قصه‌های شهر خوشبختی)

(۱۱) داشتند می‌دویدند می‌رفتند

(۱۲) علی دارد روزنامه می‌خواند (رضایی، ۱۳۹۱)

(۱۳) من داشتیم نامه می‌نوشتیم (رضایی، ۱۳۹۱)

(۱۴) علی دارد زمین را شخم می‌زند (ابوالحسنی چیمه، ۱۳۹۰)

تک محمولی: برای بررسی این ویژگی از آزمون نشانگر موصولی «که» استفاده می‌شود. در تمامی مثال‌ها «که» قبل از فعل معین «داشتن» قرار می‌گیرد و بین دو جزء فعلی قرار نمی‌گیرد بنابراین قلمروی آن کل ساخت است که نشانگر تک محمولی بودن است:

- او که دارد درس می‌خواند / * او که دارد که درس می‌خواند
 - من که داشتم توی خیابون نادری قدم می‌زدم / * من که داشتم ... که قدم می‌زدم
- تک‌بندی:** این ویژگی نیز مرتبط با تک محمولی بودن است و نشان می‌دهد که ساخت فعل متوالی قابل تجزیه به دو بند نیست و در صورت تجزیه رفتار متفاوتی نسبت به کل ساخت دارد در تمامی مثال‌ها فعل «داشتن» با توجه به مفهوم تداومی بودن فعل بعدی بیانگر نمود تداومی برای کل ساخت است:

- داشتند می‌گرفتند می‌خوابیدند / * داشتند و می‌گرفتند و می‌خوابیدند
 - قناری زرده دارد توی کاسه آب تنی می‌کند / * قناری زرده دارد و توی کاسه آب تنی می‌کند
- آهنگی واحد:** افعال متوالی در صورتی که همجوار باشند و موضوع بین آنها قرار نگیرد آهنگ واحدی دارند و در صورت غیرهمجوار بودن آهنگ واحد ندارند، فعل «داشتن» به همراه فعل بعدی در مثال‌های (۶)، (۸)، (۱۰) و (۱۱) همجوار هستند، بنابراین آهنگ واحدی دارند اما در مثال‌های (۷)، (۹)، (۱۲)، (۱۳) و (۱۴) همجوار نیستند بنابراین آهنگی واحد ندارند. برای نمونه مثال (۶) که دارای افعال همجوار است آهنگی واحد دارد اما مثال (۱۲) موضوع مشترک «نامه» بین دو جزء فعلی قرار گرفته است آهنگی واحد ندارد:

- او دارد درس می‌خواند
 - من داشتم نامه می‌نوشتیم
- زمان، نمود، وجه و ارزش قطبیت یکسان:** اجزاء ساخت فعل متوالی باید زمان، نمود، وجه و قطبیت یکسان داشته باشند در مثال‌های (۶) تا (۱۴) فعل «داشتن» با فعل اصلی دارای زمان، نمود، وجه یکسان هستند و حتی اگر پیشوند نفی ن- تنها روی جزء دوم ساخت قرار بگیرد اما قلمروی آن کل ساخت است و این امر تأییدی بر متوالی بودن داده‌های مذکور است. همچنین پیشوند می- به دلیل ماهیت ایستای فعل «داشتن» در این فعل تظاهر نمی‌یابد و فعل اصلی تعیین‌کننده نمود کل ساخت است. در تمامی این مثال‌ها شاهد مضارع مستمر و ماضی مستمر هستیم که به ترتیب مثال (۹) به عنوان شاهدهی از مضارع مستمر و مثال (۱۰) به عنوان شاهدهی از ماضی مستمر مطرح می‌شود:

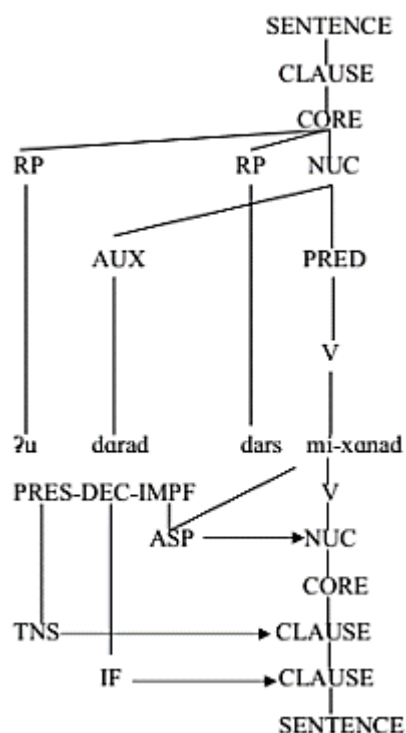
- قناری زرده دارد توی کاسه آب تنی می‌کند
 - در حیاط منزل آنها داشتیم بازی می‌کردیم
- در مثال (۹) هر دو فعل بیانگر زمان حال هستند و در مثال (۱۰) هر دو فعل بیانگر زمان گذشته هستند، هر دو مثال شخص و شمار یکسان دارند بیانگر وجه اخباری هستند در هر دو مثال فعل دوم

بیانگر نمود تداومی برای کل ساخت است، پیشوند ن- روی فعل دوم تظاهر می‌یابد اما قلمروی آن کل ساخت است.

تک رویدادی: بین این ویژگی با دو ویژگی تک محمولی و تک بندی بودن همبستگی وجود دارد و در تمامی مثال‌ها فعل «داشتن» به همراه فعل اصلی بیانگر رویداد واحدی مانند «خواندن، قدم زدن، خوابیدن، آب تنی کردن، بازی کردن، دویدن، خواندن، نوشتن و شخم زدن» هستند.

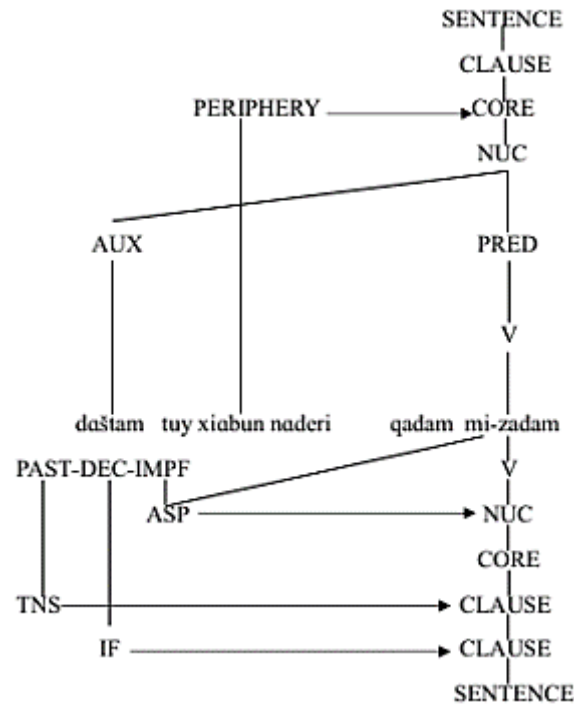
موضوع مشترک: در ساخت فعل متوالی حداقل یک موضوع (فاعل) مشترک وجود دارد و بعضی ساخت‌ها ممکن است علاوه بر فاعل مشترک، مفعول مشترک نیز داشته باشند. تمامی مثال‌ها فاعل مشترک دارند و برخی از آنها مانند مثال (۱۴) علاوه بر فاعل مشترک، مفعول مشترک نیز دارند. اکنون که متوالی بودن داده‌های (۶) تا (۱۴) براساس معیارهای سرنمونی آبخنوالد تأیید شدند در ادامه برای تعیین نوع رابطه الحاق-پیوند ساخت فعل متوالی تداومی زبان فارسی به ترتیب به بررسی هر یک از داده‌ها پرداخته می‌شود.

در مثال (۶) بر اساس نمودار (۱) «او» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «درس خواندن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فرافکن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «درس خواندن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است:

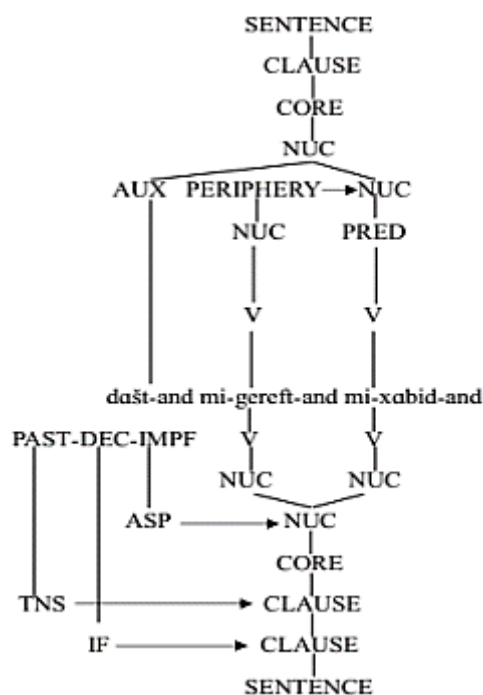
نمودار ۱: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۶)

در مثال (۷) بر اساس نمودار (۲) «من» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «قدم زدن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فراق‌کن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «قدم زدن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است. لازم به ذکر است که به دلیل قرار گرفتن افزوده «توی خیابان نادری» بین دو فعل، این ساخت از نوع غیرهمجوار است:

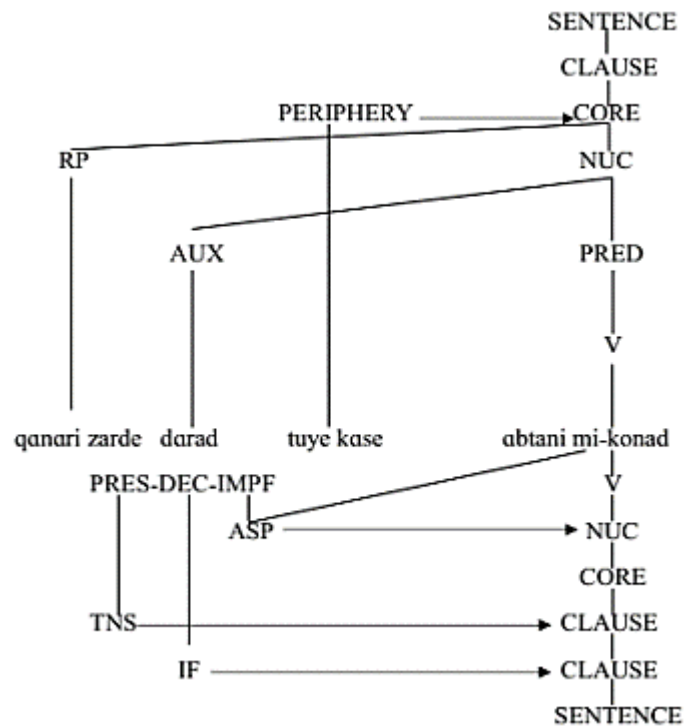
نمودار ۲: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۷)

در مثال (۸) بر اساس نمودار (۳) «آنها» موضوع مشترک بین سه فعل «داشتن»، «گرفتن» و «خواهیدن» است، هر سه فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فرافکن عملگر بازنمایی می‌شود بلکه توصیف‌گر است و با توجه به فعل «خواهیدن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است و از آنجایی که قلمروی فعل «داشتن» هر دو هسته «گرفتن» و «خواهیدن» است و هر دو فعل را رمزگذاری می‌کند در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند هم‌وابستگی هسته‌ای است:

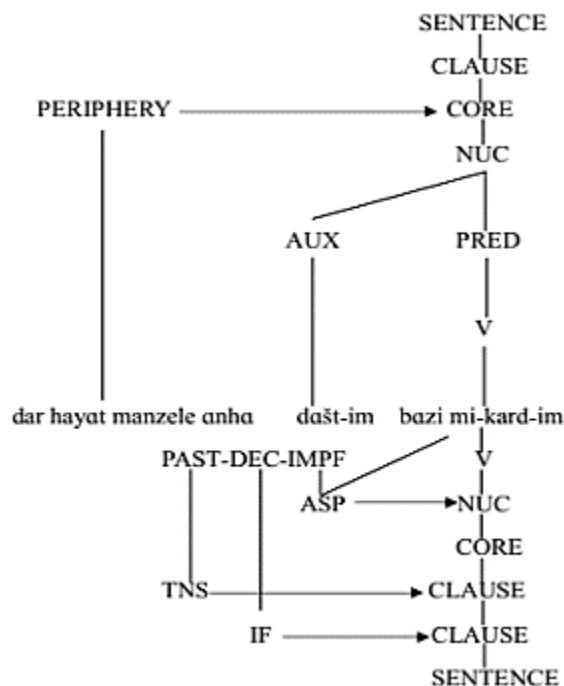
نمودار ۳: هموابستگی هسته‌ای مثال (۸)

در مثال (۹) بر اساس نمودار (۴) «قناری زرده» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «آب تنی کردن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فرافکن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «آب تنی کردن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است، لازم به ذکر است که به دلیل قرار گرفتن افزوده «توی کاسه» بین دو فعل، این ساخت از نوع غیرهمجوار است:

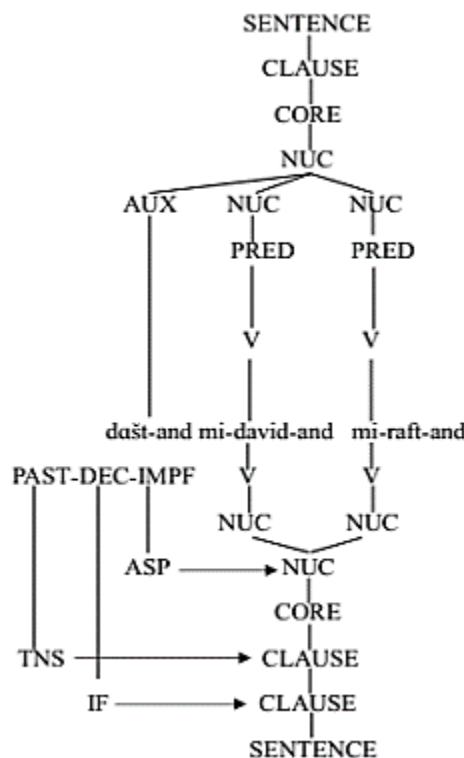
نمودار ۴: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۹)

در مثال (۱۰) بر اساس نمودار (۵) «ما» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «بازی کردن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فراق‌کن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «بازی کردن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است:

نمودار ۵: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۱۰)

در مثال (۱۱) بر اساس نمودار (۶) «آنها» موضوع مشترک بین سه فعل «داشتن»، «دویدن» و «رفتن» است، هر سه فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فراقکن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «دویدن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است و از آنجایی که قلمروی فعل «داشتن» هر دو هسته «دویدن» و «رفتن» است و هر دو فعل را رمزگذاری کند در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند هموابستگی هسته‌ای است:

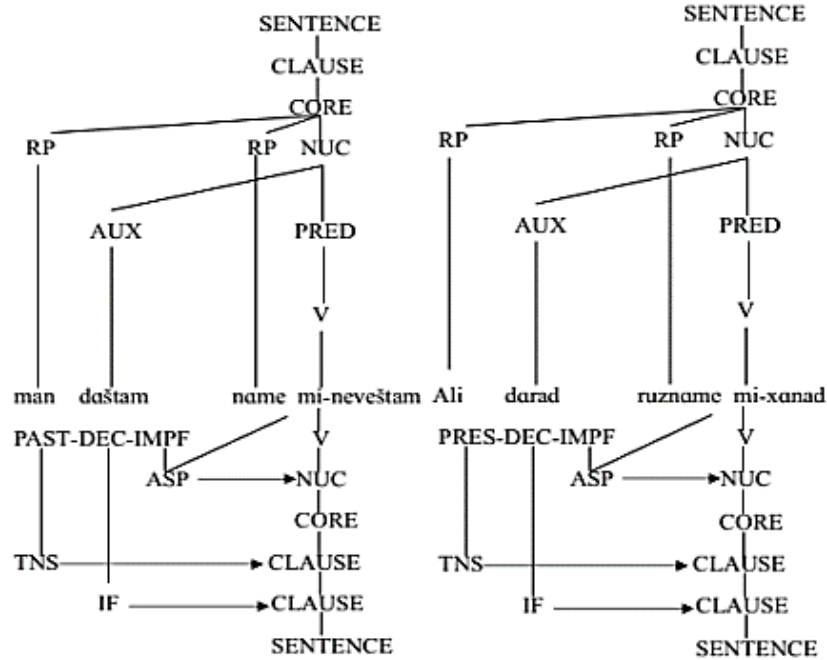

نمودار ۶: هم‌وابستگی هسته‌ای مثال (۱۱)

در مثال (۱۲) بر اساس نمودار (۷) «علی» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «روزنامه خواندن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فرافکن عملکرد بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «روزنامه خواندن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است، لازم به ذکر است که به دلیل قرار گرفتن موضوع مشترک «روزنامه» بین دو فعل، این ساخت از نوع غیرهمجوار است.

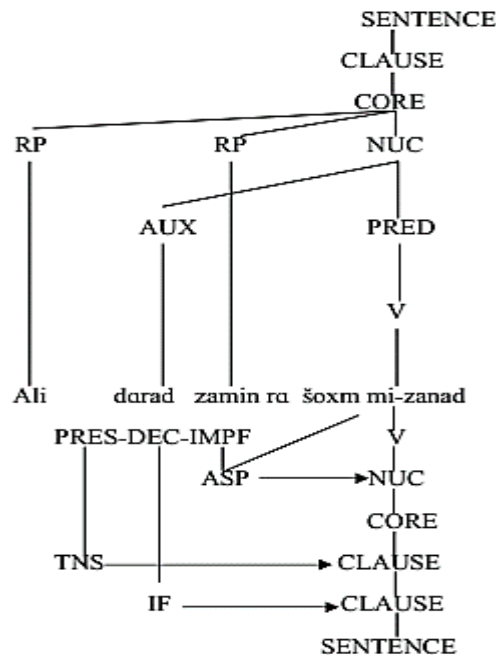
در مثال (۱۳) بر اساس نمودار (۸) «علی» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «نوشتن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فراق‌کن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «نوشتن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است، لازم

به ذکر است که به دلیل قرار گرفتن موضوع مشترک «نامه» بین دو فعل، این ساخت از نوع غیرهمجوار است:

نمودار ۸: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۱۳)

نمودار ۷: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۱۲)

نمودار ۹: ناهمپایگی هسته‌ای مثال (۱۴)

در مثال (۱۴) بر اساس نمودار (۹) «علی» موضوع مشترک بین دو فعل «داشتن» و «شخم زدن» است، هر دو فعل از لحاظ مشخصه شخص و شمار با موضوع نحوی ترجیحی مطابقت دارند و دارای الحاق هسته‌ای هستند، همچنین فعل «داشتن» محمول نیست، بلکه توصیف‌گر است که در فرافکن عملگر بازنمایی می‌شود و با توجه به فعل «شخم زدن» که از افعال کنشی است و وقوع آن در گذر زمان رخ می‌دهد بیانگر نمود تداومی است، در نتیجه این ساخت دارای رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای است، لازم به ذکر است که به دلیل قرار گرفتن موضوع مشترک «زمین» بین دو فعل، این ساخت از نوع غیرهمجوار است.

۵- نتیجه‌گیری

براساس نتایج حاصل از پژوهش می‌توان این‌گونه استدلال کرد که ترکیب فعل معین «داشتن» به همراه فعل اصلی نوعی ساخت فعل متوالی نمودی است زیرا ویژگی‌های سرنمونی فعل متوالی آخنوالد (۲۰۱۸) را دارد، در این ساخت فعل اول مشخصه نمود را به فعل اصلی اضافه می‌کند و دارای هر دو نوع همجوار و غیرهمجوار است. در چارچوب دستور نقش و ارجاع و براساس تحلیل داده‌ها، نمود تداومی به‌عنوان یکی از نمودهای مرحله‌ای از دو (سه) فعل تشکیل شده است که بیانگر رویدادی واحد هستند و براساس

شکل (۲) دارای رابطه نحوی و معنایی مستحکمی هستند و همان طور که در نمودارهای (۱) تا (۹) مشاهده می‌شود این ساخت دارای الحاق هسته‌ای است. در نتیجه ساخت فعل متوالی نمود تداومی زبان فارسی در چارچوب دستور نقش و ارجاع دارای دو نوع رابطه الحاق-پیوند ناهمپایگی هسته‌ای و هموابستگی هسته‌ای است. بر این اساس ویژگی‌های کلی ساخت فعل متوالی نمود تداومی در جدول (۱) آمده است.

جدول ۱: نوع الحاق-پیوند ساخت متوالی نمود تداومی

نوع ساخت متوالی	الحاق	پیوند	نوع رابطه الحاق-پیوند
نمود تداومی	هسته‌ای	ناهمپایگی هموابستگی	ناهمپایگی هسته‌ای هموابستگی هسته‌ای

منابع

- ابوالحسنی چیمه، زهرا (۱۳۸۳). «افعال نمودی در زبان فارسی». مجموعه مقالات دانشگاه علامه طباطبائی، ش ۱۸۶: ۲۵-۳۲
- احمدی گیوی، حسن (۱۳۸۰). دستور تاریخی فعل. قطره، تهران.
- امیری، محمدعارف، دبیرمقدم، محمد و همکاران (۱۴۰۰). «نمود در زبان فارسی از منظر دستور گفتمان نقش‌گرا». زبان و زبان‌شناسی، ۱۷، ۳۳: ۱۹۵-۲۴۰.
- انوشه، مزدک (۱۳۹۷). «نمود دستوری در ساخت فعل‌های پیاپی در زبان فارسی: رویکردی کمینه‌گرا». نشریه پژوهش‌های زبان‌شناسی. ۱۰، ۲۰: ۷۳-۹۱.
- داوری، شادی و نگزگوی کهن، مهرداد (۱۳۹۶). افعال معین در زبان فارسی. نسخه الکترونیک. سایت طاقچه.
- راسخ مهند، محمد (۱۳۹۳). «پیدایش افعال دوگانه در زبان فارسی». پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی، ۴-۷: ۶۹-۹۵
- رضایی، والی (۱۳۹۱الف). «بررسی نحوی و معنایی فعل‌های ایستا در زبان فارسی»، زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان، سال چهارم، شماره هفتم، ۲۳-۳۸.
- رضایی، والی (۱۳۹۱ب). «نمود استمراری در فارسی معاصر»، فنون ادبی، سال چهارم، شماره ۱، پیاپی ۶: ۷۹-۹۲
- رضایی، والی (۱۳۹۴). «فعل متوالی یا دوگانه»، سومین همایش ملی زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی، مشهد.

- صادقی، علی اشرف و ارژنگ، غلامرضا (۱۳۵۸). دستور سال چهارم دبیرستان رشته فرهنگ و ادب. آموزش و پرورشک نشر گیل.
- فرشیدورد، خسرو (۱۳۹۱). دستور مختصر تاریخی زبان فارسی. تهران، زوآر.
- فرشیدورد، خسرو (۱۳۹۱). دستور مختصر زبان فارسی، تهران: زوآر.
- گلفام، ارسلان (۱۳۸۶). اصول دستور زبان. تهران، سمت.
- ماهوتیان، شهرزاد (۱۳۷۸)، دستور زبان فارسی از دیدگاه رده‌شناختی، مهدی سمائی، تهران، انتشارات نشر مرکز.
- موسوی، سیدحمزه (۱۳۸۹). ساخت فعل‌های متوالی در زبان فارسی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشگاه اصفهان.
- نجفی، ابوالحسن (۱۳۷۸). فرهنگ فارسی عامیانه. تهران، نیلوفر.
- نغزگوی کهن، مهرداد (۱۳۸۹). «افعال نمود و نمایش نمود در زبان فارسی». ادب پژوهی، ۱۴: ۹۳-۱۱۰.
- Aikhenvald, A.Y. (2018). *Recognizing Serial Verb*, Oxford, Oxford University.
- Binnik, R. I. (2006). *Aspect and Aspectuality*. In B. Aarts and A. McMahon, (eds.), *the Handbook of English Linguistics*, Oxford, Blackwell.
- Butt, Mariam (1995). *The structure of Complex Predicates in Urdu*. CSLI Publications, Stanford, California.
- Christaller, R. (1875). *A Grammar of the Asante and Fante Language Called Tshi*, Basel, Republished (1964) by Gregg, Ridgewood.
- Comrie, Bernard (1976). *Aspect*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Dik, S. (1997). *The theory of Functional Grammar: Part 1: The Structure of the Clause*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Freed, Alice. F (1979). *The semantics of English Aspectual complementation*, Dordrecht, Hollan, D. Reidel Publishing Company
- Kilian-Hatz, Christa (2006). Serial verb constructions in Khwe (Central-Khoisan), In A.Y. Aikhenvald and R.M.W. Dixon, *Serial Verb Constructions: A Cross-linguistic Typology* (108-123), Oxford: New York.
- Nolan, B. (2017). The syntactic realization of complex events and complex predicates in situations of Irish Argument Realisation, In Brian Nolan & Elke Diedrichsen [eds], *Complex Predicates and Complex Events: Verb-verb constructions at the syntax-semantic interface* (13-43), John Benjamins Publishing Company: Amsterdam.
- Pavey, Emma. L. (2010). *The structure of language an Introduction to Grammatical Analysis*, Cambridge University Press.
- Saeed, John, I. (2003). *Semantics*. Malden. MA: Blackwell Publishers
- Smith, C. S. (1997). *The parametr of aspect*. (Second Edition) London: Kluwer Academic Press.
- Taleghani, Azita. H (2006). *The interaction of modality, aspect and negation in Persian*. Doctoral dissertation, university of Arizona.
- Tragel, Ilona. (2017). Serial verb constructions in Estonian. In Brian Nolan & Elke Diedrichsen [eds], *Complex Predicates and Complex Events: Verb-verb*

- constructions at the syntax-semantic interface*, (169-190), John Benjamins Publishing Company: Amsterdam.
- Van Hout, A. (2016). *Lexical and Grammatical Aspect*. In j. Lidz, W. Synder, & J. Pater (Eds.), *the Oxford Handbook of Developmental Linguistics*, (587-610), Oxford University Press.
 - Van Valin, R. (2005). *Exploring the syntax-semantics interface*, Cambridge, Cambridge University Press.
 - Van Valin, R.D. and Randy Lapolla. J. (1997). *Syntax: structure, meaning and function*, Cambridge, Cambridge University Press.